

LÁTOGATÁS A MAGYAR LOVAS TERÁPIA BÖLCSŐJÉBEN GYÓGYULÁS LÓHÁTON

Kerek egy évszázaddal ezelőtt brit orvosok felismerték, hogy az I. világháború frontján megsebesült katonák rehabilitációját nagymértékben elősegíti, ha lovakkal, netán a lovaslás különböző válfajaival foglalkoznak. Kutatásaik bebizonyították, hogy a ló természetes mozgása stimulálja az izmokat, fejleszti a test koordinációs képességét, a négylábú barátainkkal kialakuló bensőséges kapcsolat pedig érzelmi, pszichológiai és kommunikációs javulást eredményez. Németországban az 1950-es évek derekán hódított tért az a fajta gyógy mód, amelyet napjainkban lovas terápiaként ismer a szakmai világ. Hazánkban csupán az utóbbi évtizedekben kezdték a lovaslást gyógypedagógiai célokra alkalmazni, elsősorban fogyatékkal élő gyermekek számára. Ebben a munkában játszott (s játszik napjainkban is) úttörő szerepet a kilencvenes évek közepétől a fóti gyermekváros területén – a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat (NGYSZ) égisze alatt – működő lovarda. 1997-ben itt hívták életre a Magyar Lovasterápia Szövetséget, amely késedelem nélkül kézbe vette a szakemberek képzését.

Nem volt kétség afelől, hogy Fótot kell meglátogatnunk ahhoz, hogy bepillantást nyerjünk a lovas terápia gyakorlati alkalmazásába. Érzelmi aláfestésként egy interneten talált fotó szolgált: egy országosan ismert színész a fóti telep hely Robi nevű lovát vezeti, amelyen egy vak kisfiú lovagol. A Fóti Lovasterápiás és Oktatóközpont vezetőjével, Bozori Gabriellával beszélgettünk.

👉 **TM: A lovak iránti szenvedélye vagy a gyógyítás szeretete vezette a szakmába?**

Az utóbbi. Gyógypedagógusként vállaltam mellékállásokat. Egy hirdetés révén vettem fel a kapcsolatot egy sérült gyermekek úszásoktatásával foglalkozó egyesülettel, ahová „vállalkozó szellemű” gyógypedagógust kerestek. Kiderült, a meglévő foglalkozások mellett lovas terápiával is kívántak foglalkozni. Így kezdődött közös tevékenységünk. Mivel előtte nem lovagoltam, lovaglőleckéket vettem, s kis idő elteltével már saját lovaim voltak. Hosszú volt a folyamat, mire megtanultam a mesterseget. 1995–96 táján kezdtünk el komolyabban foglalkozni a terápia metódusainak kidolgozásával – nekiláttunk a külföldi szakirodalom, az információk gyűjtésének. Kíváncsiak voltunk, hogy ahol már működik, ott milyen keretek között, milyen végzettséggel, kik végzik a munkát, s milyen szimptomákkal rendelkező gyerekekkel foglalkoznak. A kezdeti kísérletek után jutottunk el oda, hogy már hivatalosan is létezhetett Magyarországon lovas terápia. A Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat 1997-ben kéthetes továbbképzést szervezett, kimondottan azoknak, akik komolyan érdeklődtek a lovas terápia iránt. Ekkor már több helyen működött hasonló vállalkozás az országban, önjelölt alapon, szakmai háttér nélkül. A tanfolyamra meghívtunk Angliából egy szakértői csoportot. Az előadásokon gyógypedagógusok, gyógytornászok, logopédusok, orvosok, pszichológusok vettek fel a kapcsolatot egymással.

A lelkesedés láttán megalapítottuk a Magyar Lovasterápia Szövetséget, amely felkarolta a kialakulófélben lévő szakma ügyét, valamint célul tűzte ki, hogy összetartsa a szakembereket, s kapcsolatot teremtsen az érdekelt családokkal.

Nagyon hamar rájöttünk: sokat kell még tanulnunk. Külföldi előadókat hívtunk meg közös munkára. Így adódott

később a lehetőség, hogy nemcsak Ausztriában, de Európa számos országában is lehetőségem lett az ottani módszereket tanulmányozni, ötleteket gyűjteni.

👉 **„Élesben” mikor vágtak neki az oktatásnak?**

2002-ben akkreditáltattuk a honi pedagógus-továbbképzések listáján a lovas-terapeuta-képzést. Főleg az „eredeti” csoportból kerültek ki az első oktatók, akik összeállították a tananyagot, s elkezdték az oktatást, a helyi adottságokhoz adaptált módszerek alkalmazását.

👉 **Milyen rendellenességekre alkalmazták, illetve hány válfaja van a lovas terápiának?**

Eleinte, mint mindenhol a világon, a szövetség olvasztótégelyként sűrítette egybe a különböző szakági tevékenységeket, s csak később kezdtek körvonalazódni az egyes módszerek határvonalai. Napjainkban három szakágat különböztetünk meg. A hippoterápia a mozgásukban korlátozott egyének igényeihez igazodik, fizioterápiás és rehabilitációs céllal, gyógytornászok és szomatopedagógusok irányításával. A következő a gyógypedagógiai lovaslás és lovas torna a tanulásban akadályozott, értelmi fogyatékosokkal rendelkező, autizmussal, látás- vagy hallássérüléssel élő, hiperaktív, magatartás vagy beszédproblémákkal küszködő gyerekek számára. A terápia a lóval való foglalkozásból, az állat gondozásából, lovaslásból és lóháton történő gyakorlatok végrehajtásából áll. Itt a gyógypedagógusnak jut a főszerep. A lovas terápia legfiatalabb ága nemzetközi szinten is a pszichológiai zavarokban szenvedő gyerekek terápiája – hazánkban pszichológusok dolgoznak ezen a területen. Ezen a területen hangsúlyos a táplálkozási, kötődéses vagy súlyos magatartási problémákkal élő fiatalokkal foglalkozunk. Nagyon fontos a beteg és a terapeuta személyes kapcsolata. Természetesen vannak átfedések a szakágak között. Ez külföldön is nagyjából így működik.

👉 **Milyen tények alapján döntenek a szükséges terápia mikéntjéről?**

A gyerekek eleve ortopéd orvos vagy neurológus ajánlásával érkeznek a terápiára. Bekérjük a korábbi vizsgálatok során készült dokumentumokat, s áttanulmányozásuk után a szülőkkel hosszabb megbeszélést tartunk. A családban történő megfigyelések nagyon fontosak a terapeuta felkészülési folyamatának szempontjából.

Írta:
Joó Annamária

Fotók:
Somogyvári D. György

„Az információk birtokában elkészítjük az egyénre szabott programot, a kijelölt fejlődési célpontokkal együtt, egy iskolai tanév idejére.

A szülőkkel mindenképpen egyeztetünk, hiszen nekik is elkötelezettnek kell lenniük ahhoz, hogy sikert értsenek el. Ha számkra a munka megkezdéséhez nem elégségesek a kapott információk, lehetőségünk van arra, hogy további vizsgálatokat végezzünk el külső szakemberek segítségével a gyermek állapotát illetően. Amikor a fejlesztési terv minden részlete egyben van, megkezdjük a terápiát.

👉 **Egy mozgássérült páciensnél látható jelek utalhatnak a fejlődésére. De hogyan követik nyomon például egy autizmussal élő vagy egy értelmi fogyatékos gyermek fejlődését?**

A gyógypedagógiai rész mérhető a legnehezebben. A sérülések általában összetettek. Az értelmileg akadályozott személyeknél nemcsak az intellektuális funkciók károsodnak, de a mozgáskoordinációjuk, a beszéd- és az adaptív készségük is sérült, mivel a teljes személyiségüket átfogó problémáról van szó. Ebben az esetben a terapeuták dokumentációjára, a szülői és a tanári visszajelzésekre is támaszkodunk. Minden egyes foglalkozásra terv készül, amelyet a tanóra után megjegyzésekkel bővítenek ki. Hosszú távon a kezdeti és a legutóbbi foglalkozási tervek összevetéséből tudjuk megállapítani a terápia hasznosságának mértékét. Egy tanítványom egyetemi szakdolgozatban vizsgálta a szülők észrevételeit a lovas terápián részt vett gyerekek fejlődésével kapcsolatban. Ők a magatartás, a kommunikáció, a tanulási kedv, a nyitottság terén észleltek pozitív tendenciát.

👉 **Előfordul, hogy visszautasítanak szülőt a gyerek fogyatékoságának súlyossága miatt?**

Igen. Nem azért, mert nem akarunk vele foglalkozni, hanem azért, mert elképzelhető, hogy fizikai állapota miatt képtelen lóra ülni. Súlyosan mozgássérült gyermeknél – főként akkor, ha például a tünetek fokozódnak – nem a lovas terápia a megfelelő rehabilitációs módszer. A lovas terápia csupán egy kiegészítő terápia, amely önmagában nem helyettesíti az orvosi kezelést. Az epilepszia a másik terület, amely rendkívül gondos előkészítést igényel, mielőtt lóra kerül a gyermek. A fentiek mellett komoly körülményekkel kell eljárunk a szélsőséges testi túlsúllyal rendelkező sérült, valamint az agresszív, kiszámíthatatlan

viselkedésű autista gyermekeknél is. Van egy listánk, amely felsorolja azokat a kontraindikációkat, amelyek esetén nem javasolt a lovas terápia. Ilyen lehet például a lószőrallergia is.

◆ Tizenhét éve alkalmazzák a lovas terápiát. Követte egyik-másik terápiás gyerekek a további életútját?

Székesfehérváron – ahol kezdtem ezt a munkát – számos régi növendékem ma már a 25–30 évesek korosztályához tartozik. Őket egyértelműen a terápián tapasztalt sikerélmények sorozata predesztinálta minőségileg jobb és szebb életre. Hisz valljuk be, egy gyengébb képességű gyerekek nem sok alkalma nyílik sikerélményre az „épek” világában. A legtöbben annyira megszerették ezt a fajta világot, hogy fiatal felnőttként ide akarnak visszajönni dolgozni. Ez mellesleg a szülők számára is megnyugvást hozna. Foglalkozunk azzal a gondolatnal, hogy fogyatékos személyek számára munkalehetőséget teremtünk a későbbiekben, hiszen jelentős méretű földterülettel rendelkezünk, ahol lehet kertészkedni, gyümölcsöt termeszteni, a lovak és más állatok körül dolgozni.

◆ Van visszajelzése azoktól is, akik a normális világba próbálnak beilleszkedni, mondjuk szakmunkásként? Attól függ, mit nevez „normálisnak”.

◆ Helyesbíték: az önálló életvitelre való alkalmasságot értem ezalatt.

Rövid idő telt el a kezdetek óta ahhoz, hogy erre ténylegesen válaszoljak. De hozzá kell tennem, mi leginkább súlyos és halmozott fogyatékosággal élő gyermekekkel foglalkozunk, akik a fejlődésben csak egy bizonyos pontig érkezhettek el. Ők nem biztos, hogy meg tudják fogalmazni, hogy a lovas terápia segítségével értek el oda, ahol vannak, illetve ami számukra a „normálisnak” nevezhető

A terápiás cél érdekében a lovas terapeuta vezette lovon különböző fejlesztő gyakorlatokat végeznek a páciensek

életet jelenti. Ne felejtjük el, ezeknek a gyerekeknek a problémái csekély cselekvési lehetőséget hagynak a szülők számára. Az bizonyos, hogy az a fajta érzelmi többlet, amelyet tőlünk kaptak, egész életükre ki fog hatni, továbbá befolyásolja az emberekhez, az állatokhoz és a természethez való viszonyulásukat.

◆ Kölcsönhatásban van a lovas és a ló? Idomulnak egymáshoz?

Ez nagyon érdekes téma. Előfordul, hogy egy lassú lóra hiperaktív gyermek kerül. Ilyenkor a ló mintha felébredne a melankóliából, szaporább lesz az őt érő impulzusok hatására. Ez fordítva is megtörténik, amikor egy gyors ló hátára passzív lovas kerül, s a ló szinte alvajáróvá válik.

◆ Ha megfelelő anyagi háttére lenne hozzá, milyen pluszt tudna adni a fóti intézményhez?

Amikor Norvégiában jártam, meglátogattam egy rehabilitációs intézetet, amelynek az volt a célkitűzése, hogy a szabadidősportok és a szabadidős tevékenységek terén képessé tegye a fogyatékkal élőket arra, hogy gond nélkül beilleszkedjenek a család mindennapi életébe vagy vakációs programjaiba. Talán nincs is olyan szabadidősport, amelyet ne próbálhattak volna ki a három hónapos, bentlakásos program idején.

Ez lenne az igazi integrációs lehetőség számunkra itthon is... Nálunk talán az évente megrendezett „díjlovas és lovasterápiás verseny” áll ehhez a legközelebb, ahol együtt van a terápiás lovas a többi, ép versenyzővel. Egymást megismerése mindkét fél előnyére válik, hiszen lebontja a köztük lévő korlátot, amely csupán azon a jögről létezik, hogy nem igazán ismerik egymást.

◆ Mit tekint a két évtized legnagyobb sikerének?

Azt, hogy eljutottunk idáig. Nem szeretnék senkit külön kiemelni, nekem mindannyian kedvesek. Mivel nincs két egyforma eset, nem lehet őket egymáshoz hasonlítani. Minden egyes kisgyerek egy külön kihívás. Azt kell nézni, honnan indult, illetve hova érkezett vagy érkezik. Már egy apró, alig észlelhető javulás is sikerélménynek számít.

Gabriella a lovarda távolabbi, „zöld” sarkában megbúvó tanpályára invitál bennünket (elmaradhatatlan Frodó kiskutyája társaságában), hogy gyakorlatban is megfigyelhessük két kis „páciensnek” terápiás gyakorlatait. A hófehér, Lüszi nevű póni hátán először az ötéves, halmozottan sérült Eliot mutat be tornagyakorlatokat, amelyeket az elmúlt két évben sajátított el a lovardában – szeméből szinte sugárzik Gabi néni és a ló iránti szeretete. Dorka következik, a hatéves, örömtől kicsattanó arcú, göndör hajú kislány Perlén, kedvenc tarka póniján. Futószáron már az ügétésnél tart, a nyeregben segítség nélkül hajítja végre a kért feladatokat, s befejezésül önállóan vezetgeti körbe négy lábú barátját a narancsszínű bóják útvesztőin keresztül. Őt két évvel ezelőtt figyelemzavar és mozgáskoordinációs problémák miatt hozta el a központba az édesanyja. Mindkét esetben lenyűgöző volt figyelni a ló és a terapeuta végtelen türelembe ágyazott harmóniáját és annak hatását a gyerekekre.

Természetesen addig nem váltunk meg egymástól, amíg Gabriella elő nem vezette a lovas terápia világában már-már legendás munkatársát, Robit, hogy megmutassa egy búcsúfelvétel erejéig. A ló vicces pamacsfrizurája, megértő, bölcs tekintete sokáig kísér az úton hazafelé...

Dorka törökülésben és oldalra nyújtott karokkal is biztonságosan ül Perle hátán

A TELJES CIKKET A WEBOLDALUNKON OLVASHATOD!

Eliot akaratereje példaértékű. A lovas foglalkozáson végig nagy lelkesedéssel és koncentrációval végzi a feladatokat.

Bozori Gabriella és a fóti terápiás központ kedvence, Robi